

Framtidens järnvägsunderhåll

Sammanfattning

- SKR anser att den kommunala och regionala nivån behöver ges ökat inflytande över prioriteringar i underhåll av järnvägen.
- SKR ser positivt på de förslag som ges vad gäller att bättre ta tillvara den teknik som finns och instämmer i att Trafikverket behöver stärka sin kunskap om anläggningens nedbrytning och effekter av åtgärder.
- SKR håller med om att Trafikverket behöver stärka sin roll som beställare. I nuläget är SKR dock tveksam till om det är rätt väg att gå att ta tillbaka viss del av underhållsverksamheten i egen regi och menar att det kan finnas andra, likvärdiga sätt att stärka sin kompetens som beställare.
- SKR ställer sig tveksam till förslaget om ett sektorsansvar för Trafikverket kring järnvägsfrågor. Samarbete mellan olika aktörer och mobilisering är önskvärt men bör kunna ske effektivare genom uppdragsstyrning och andra styrmedel.

Förbundets ställningstagande

Ökat inflytande från kommunal och regional nivå behövs

SKR har tagit flera ställningstaganden kring såväl infrastrukturplanering som järnväg. För kommuner och regioner är det av stor vikt att resurserna används på bästa sätt för en robust och tillgänglig järnväg. SKR anser att den kommunala och regionala nivån behöver ges ökat inflytande över prioriteringar i underhåll av järnvägen och ges möjligheter att påverka hur medel i nationell plan används inom områden som drift, vidmakthållande och underhåll.

Trafikverket bör stärka sin kunskap om anläggningen

I betänkandet konstateras att det idag saknas förutsättningar för att styra underhållet på ett optimalt sätt. Allt för stor del av resurserna går till att åtgärda fel i anläggningen i stället för till förebyggande underhåll för att undvika fel och därpå följande trafikstörningar. Det är därför viktigt att Trafikverket kontinuerligt och systematiskt prioriterar sitt produktivitets- och innovationsarbete samt att såväl ledning som styrelse följer utvecklingen.

SKR ser positivt på de förslag som ges vad gäller att bättre ta tillvara den teknik som finns och att Trafikverket moderniserar sina egna system för anläggningen och driver på teknikutvecklingen i järnvägsbranschen. Trafikverket behöver stärka sin kunskap

om anläggningens nedbrytning och effekter av åtgärder. Införandet av ny teknik behöver påskyndas för att underlätta detta.

SKR ser även positivt förslaget att Trafikverket och entreprenadföretagen tillsammans bör förbättra produktionsplaneringen av järnvägsunderhållet och att Trafikverket i högre utsträckning ska stimulera underhållsåtgärder som kan utföras snabbare och till högre kvalitet.

Beställarrollen behöver stärkas

Trafikverket behöver stärka sin roll som beställare. I betänkandet konstateras att inget automatiskt blir bättre genom att underhållsverksamhet återförstatligas och drivs i egen regi, men att en stor utvecklingspotential finns. Underhållsverksamhet i egen regi bedöms i betänkandet påskynda och understödja den utveckling som krävs inom ett antal områden för att uppnå en mer robust anläggning utan att kostnaderna för underhållet ökar betydligt över tid.

Utredaren menar att viss underhållsverksamhet i egen regi kan stärka Trafikverket i rollen som en god beställare. I betänkandet föreslås att Trafikverkets underhållsverksamhet i egen regi byggs upp genom att utpekade kontrakt tas över av Trafikverket, så långt det är möjligt tillsammans med personal och maskiner. Kontrakten ska tas över i takt med att de löper ut. Verksamheten ska byggas upp genom att Trafikverket tar över tre geografiskt sammanhängande kontrakt från Infranord AB, som får bilda basen för den fortsatta uppbyggnaden.

SKR håller med om att Trafikverket behöver stärka sin roll som beställare. Det kan dock göras på flera sätt. I nuläget är SKR tveksam till om det är rätt väg att gå att ta tillbaka viss del av underhållsverksamheten i egen regi. Det ställer krav på såväl kompetens som utökade resurser. SKR menar därför att det kan finnas andra, likvärdiga sätt för Trafikverket att stärka sin kunskap som beställare, till exempel genom att aktivt vidareutveckla sin samverkan med såväl underhålls- som trafikoperatörer som den kommunala och regionala nivån.

Uppdragsstyrning att föredra framför sektorsansvar

Utredaren föreslår ett antal åtgärder för mobilisering i järnvägsbranschen. Trafikverket bör bland annat ta initiativ till att tillsammans med järnvägsbranschen arbeta för en kultur och för en vision om en störningsfri trafik. Detta föreslås ske genom att regeringen ger Trafikverket ett sektorsuppdrag att i relevanta delar samordna järnvägsbranschen. SKR ställer sig tveksam till detta förslag. Samarbete mellan olika aktörer och mobilisering är önskvärt, men bör kunna ske effektivare genom uppdragsstyrning och styrmedel som regeringen beslutar.

Sveriges Kommuner och Regioner

Anders Knappe
Ordförande

Reservation lämnades av Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet, se bilaga.

Styrelsen
2020-10-23

Reservation från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet

Framtidens järnvägsunderhåll

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet reserverar sig mot styrelsens beslut till förmån för eget yrkande enligt nedan.

SKR håller med i resonemanget att ett återtagande av viss del av underhållsverksamheten i egen regi kan leda till att trafikverket stärker sin kunskap om anläggningen, och tillika sin kärnverksamhet, och ser positivt på förslagen.